

T.B.M.M.
BARIŞ ve DEMOKRASİ PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 3656
Tarih: 13.06.2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ülkemizde yaşayan nüfusun yaklaşık %12'lik kesimine denk gelen (9 milyon kişi civarı) engelli vatandaşlarımızın karşılaştığı sorunların tespiti, devletin ödev ve sorumlulukları ile alınabilecek tedbirlerin belirlenebilmesi için Anayasa'nın 98'inci, İç Tüzüğü'nün 104'üncü ve 105 'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederim.

Altan TAN
Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Engelli hakları konusunda geçmiş yıllılarda benimsenen ama bugün için terk edilmiş olan tıbbi ve sosyal yaklaşım, bugün artık yerini insan hakları yaklaşıma bırakmış durumdadır. Yalnızca kavramların ifadesi yetersiz kalacağından ve kavramlarla beraber ilkelerin de ifade edilmesi daha uygun olacağından bu minvalde yapılacak yeni anayasada engelli bireyler açısından en önemli husus, **“eşitlik kavramı ve onun ele almış biçimi olmak durumundadır.”** Eşitlik ilkesinin altı çizilirken özellikle “haklardan eşit yararlanma ve fırsat eşitliği” yaklaşımını ortaya koyacak bir retorik ve tedbir yükümlülüğüne özen gösterilmelidir.

Bu bağlamda eşitlik ilkesinin getirileceği maddede pozitif ayrımcılık yaklaşımına da yer verilmelidir. Ancak bu esnada 12 Eylül 2010 tarihinde yapılan anayasa değişikliğinde engelli bireylere yönelik olarak getirilen pozitif ayrımcılık yaklaşımının daha da belirginleştirilmesi ve derinleştirilmesi gerekmektedir. Zira söz konusu anayasa değişikliğinde (kadınlarda olduğu gibi) tedbir alma yükümlülüğünün altı çizilmemiş, pozitif ayrımcılık yaklaşımı, devletin (şayet yaparsa) alacağı tedbirlerin eşitlik ilkesini bozmayacağı belirtilmiştir. Ancak engelli bireyler açısından ihtiyaç daha belirgin ve yükümlülük getiren, yani “tedbir alma ve uluslararası sözleşmelerin genel yükümlülükleri arasında olan saygı gösterme, koruma ve yerine getirme (bireyin yalnız bireysel çabayla sağlayamayacağı ihtiyaçlarını, olanaklarını karşılaması için gerekli olan fırsatların garanti edilmesi)” kavramlarını içeren bir yaklaşım ortaya koymalıdır. Ayrıca, eşitlik hükmünün ele alındığı madde içerisinde ayrımcılığın her türünün yasaklandığı ifadesinin yer alması ve tasarlanan engellilerle ilgili madde de bu maddeye atıf yapılması gerekmektedir.

Uluslararası sözleşmeler, gelişmiş ülkelerin anayasaları ve evrensel insan hakları ilkeleri ışığında yeni anayasada engelli haklarının tam belirtilmesi zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Bunun sağlanabilmesi için yeni anayasada engelli haklarını tam bir ifade ile yazılması ve bunun alt metinlerle desteklenmesi gerekmektedir.

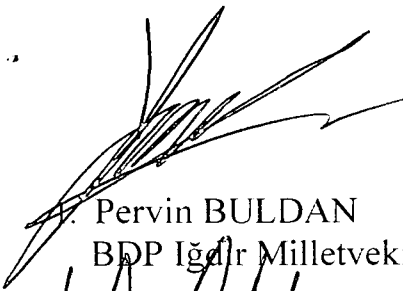
T.C. Anayasası; 10. maddesinde **“Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.”** Demektedir. Ancak aşağıda da belirteceğimiz 65. Madde ile diğer lehe olan tüm maddeler hükümsüz kalabilmekte, mutlak geçerliliği kalmamaktadır.

“**Madde 65**-Devlet, sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirlenen görevlerini, bu görevlerin amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek **malî kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirir.**” ifadesinden de anlaşılacağı üzere devlet engellilerin temel haklarına, sosyal temelli yaklaşmamakta, ekonomik imkânlar dâhilinde ele almaktadır ve bu hakları bütçesinin sınırlarıyla sınırlamaktadır. Tüm bunlar ele alındığında Madde 10 daha açık şekilde aşağıdaki gibi düzenlenmelidir.

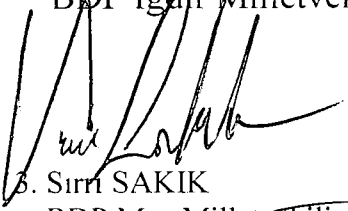
‘**Madde 10.** Herkes, dil, ırk, etnik köken, renk, cinsiyet, cinsiyet kimliği, **engellilik durumu**, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.’

Devlet, engelliliğin önlenmesi, tedavisi ve engelli vatandaşların rehabilitasyonu, sosyal hayat ve mesleki yaşamla bütünleştirilmelerini ve ailelerine yardım sağlanması için ulusal bir politika üstlenmelidir. Toplumı eğitmek ve engelli vatandaşlara yönelik saygı ve dayanışma ödevlerini hatırlatmak, kendi haklarını etkin olarak kullanmalarını temin etmekle görevli olmalıdır. Eşitlik ilkesine aykırı olmamak şartıyla engellilere pozitif ayrımcılık tanınmalıdır. Devlet, engelli vatandaşların örgütlerine destek olmalıdır. Engelli vatandaşların eğitime erişmelerini sağlamalı, onları teşvik etmeli ve gerekli olduğunda özel eğitimlerini desteklemelidir.

Son yıllarda yapılan çalışmalar şunu göstermiştir; engelliliğin yaygınlaşmasında yoksulluğun doğrudan büyük bir etkisi vardır. Yoksulluk, engelliliğin neden ve sonucundaki etkendir. Yoksulluğun oluşturduğu engeller engelli insanları ayrımcılık içinde tutulmalarına, olumsuz davranış ve uygulamaların güçlenmesine de neden olmaktadır. Özellikle çalışma yaşamında engellilere yönelik ayrımcılık yapılmaktadır. Devletten aldıkları maddi yardımların tutarları makul düzeylere getirilmelidir. Sonuç olarak engelli vatandaşlarımızın karşılaştığı tüm bu sorunların tespiti, devletin ödev ve sorumlulukları ile alınabilecek tedbirlerin belirlenebilmesi için Meclis Araştırması Açılmasını arz ederim.

1. Pervin BULDAN
BDP Iğdır Milletvekili

3. Sırrı SAKIK
BDP Muş Milletvekili

5. Halil AKSOY
BDP Ağrı Milletvekili

7. Hasip KAPLAN
BDP Şırnak Milletvekili

9. Emine AYNA
BDP Diyarbakır Milletvekili

13. Esat CANAN
BDP Hakkari milletvekili

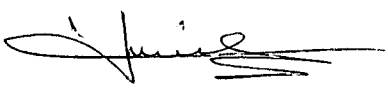
15. Şebahat TUNCEL
BDP İstanbul Milletvekili

17. Erol DORA
BDP Mardin milletvekili

2. İdris BALUKEN
BDP Bingöl Milletvekili

4. Murat BOZLAK
BDP Adana Milletvekili

6. Ayla AKAT ATA
BDP Batman Milletvekili

8. Hüsamettin ZENDERLİOĞLU
BDP Bitlis Milletvekili

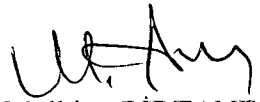
10. Nursel AYDOĞAN
BDP Diyarbakır Milletvekili

12. Adil ZECAN
BDP Hakkari milletvekili

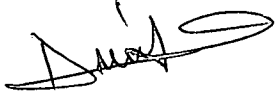
14. Sırrı Süreyya ÖNDER
BDP İstanbul Milletvekili

16. Mülkiye BIRTANE
BDP Kars milletvekili

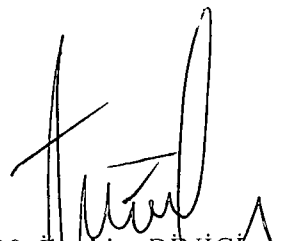
18. Ertuğrul KÜRKCÜ
BDP Mersin Milletvekili

19. Demir ÇELİK
BDP Muş Milletvekili

21. Nazmi GÜR
BDP Van Milletvekili

20. İbrahim BİNİCİ
BDP Şanlıurfa Milletvekili

22. Özdağ ÜÇER
BDP Van Milletvekili